

יהודי דרומית לירושלים העתיקה. לשונו של אבירליש אינה עיברית וגם לא ערבית, אלא ערבית.

אבירליש נוסע את ביתו ויוצא להכשרה בקיבוץ, שם הוא "משקה, עורך, מזבל, חורש ומכתף ארגונים". בהכשרה יוצר אבירליש כמעט עם התרבות שואל מרצה שר באחד מערביי-התרבות שואל מרצה נודד: "מי מכיר את ברנר? אבירליש משיב, "אני מכיר, זה החול עם הזקן". ומייד הוא נכנס לוויכוח עם המרצה-הנודד בנושא, תפארת היצירה, שאותו הוא מסכם במילים: "התרנגולות תתן לה גרעינים — תביא ביצים; הפרה תתן לה ירק — תביא חלב, רק הכוראם אוכל ואוכל ואוכל, ומה מכיר? רק חרה".

בינתיים, בירושלים נרקם סיפור-אהבה תמים בין מרדכי שמש, הלא הוא אחיו של אבירליש, לבין ז'קלין אפלקו, שנש-לחת לטבריה על-מנת שתמצא חתן הראוי לה. באחד הימים יוצא אבירליש יחד עם חברי ההכשרה שלו לטיול בגליל. כאשר הגיעו לתל-חי הם, "עמרו ליד הקבר של טרומפלדור והמרדכי הראה להם את הר אריה שואג. אמר אבירליש: זה לא אריה שואג — זה חתול ישן". שמע המרדכי ואמר שהוא כבר לא יכול לסבול, מפני שאבירליש העלים אותו... מאוחר יותר פוגש אבירליש בסבא אליבזיץ מכפר-גילעדי, ומספר לו איך ניצח סבי-סבו את השודד הידוע יוסף אבו-סקאנדר אל-היללי. אבירליש והסבא מתקשרים, והפוחז עובר לעבוד אצל הסבא.

אחיו של אבירליש מחליט בינתיים לצאת בעקבות אחובת-נפשו ז'קלין אפ-

אבירליש גיבור סיפורי אמן

ללו לטבריה, אך בדרך הוא פוגש בני בר, אבירליש, שהרג מאה וארבע, ובדומה לדמויות סיפוריות כדון-קישוט איש למאשה וסאטורפאנושו, או בנימין וסנדר ריל-אשה של מנדלי מוכר-ספרים, יוצאים השניים, "לכבוש את העולם". שעה שהם שניים נעים בדרך השומרון, מושבע יעקב שמש — הוא אבירליש — עלידי ההגנה ופועל בסידרת הרפתקאות בהברחת נשק מלבנון לארץ-ישראל.

כאשר יורד אבירליש לטבריה, "לעשות תמונה כשכיל הפספורט ורואה את ז'קלין אפלקו וישבת על הכלקן כרוחב הדיגים" הוא מנחם אותה על היעדר אחיו, מבלי דעת את הרפתקותיו. אותה עת מגיע אחיו של אבירליש יחד עם הגיבור אביר חלף לבית-הסוהר בעיר השומרונית ג'נין, והם לומדים בכלא את שפת-החיות והי עופות.

שעה שאחיו של אבירליש משתחרר מן הכלא יחד עם הגיבור אבירליש, והשניים ממשיכים בהרפתקותיהם, כאשר בין היתר שאר הם, "עושים שלום בין הפחמים מאום-אלי-פחם והסידורים מנביל-אלי-סיד", ומגיעים לעפולה, "עושים מעשה נכורה גדול כחג העבודה... ומשם הם מפעילים לנצרת ועושים בוזה עם כורכום.

"נחמיהם בעכברים בעזרת חדו" דאים". הרפתקותיו של אבירליש מס-תימות כאשר, "תאופיק-אלי-אסד אביר זנור מלישין על יעקב שמש, ואכיו של

אבירליש רואה את תמונת בנו על הר קיר... הוא נלכד בטבריה, ולאחר תש-לום שוחר הוא משתחרר, ומסיר את הר כאפייה והעקל מעל לראשו, ואחר-כך "חזור לביתו שבירושלים ומכפר לכל הפרו-בים והיודים, על כל הנשים והנפלאות שקרו לו".

בכך לא תמו הרפתקותיו של אחיו של אבירליש, למרות ש,הגיבור אבירליש, שהרג מאה וארבע, קונה את ליבה של זריפה בינת ג'מילה היפה, שהיו לה כבר שלושה בעלים, כל אחד מארץ אחרת". אלא שהרפתקות השניים מצטמצמות לפ-עילויות מופלאות כמו אותו היום בו "ה-נוצרים האנגלים יורדים בדרך והגיבור אבירליש ואחיו של אבירליש, מצילים או-תם מהאריה הנורא בין שיחי קני הסוף ומהיתושים העוקצים, או שהם, "נלחמים בעכברים בעזרת הדודאים".

לבסוף מתמלא לב אחיו של אבירליש געגועים לירושלים, ומחשבותיו הוא רר-כש, "מוטריציקלס" * ונוסע בו לירושלים. בכניסה לבאב-אל-יוואד ** הוא מבחין באוטובוס מקולקל, ובין הנוסעים הממ-תינים לידו "ראה מול העיניים שלו את האהובת לבו ונפשו ז'קלין אפלקו. שם אותה כמוטריציקלם מאחורנית, ונסע כרעש גדול והביא אותה לביתה..."

כעבור זמן קצר נישאים שני האהובים, והיום בנועם עד אשר, "לילה אחד התחילו היריות והפצצות ויצאו שני האחים ולקחו בידיהם נשק והלכו לעזר לטעם ישראל במלחמה הגדולה שבאה עליו..."

דמותו של אבירליש, ההווי שלו, דימ-יונו, פעליו ומעלליו, מהווים מארג מלא חיים, עומק ושורשים של תרבות. הם מייצגים את מהלך החיים בארץ-ישראל המנדטורית, המלאת נופי-אמת ודמויות ממשיות של אותה ארץ, ולא דמויות פל-קאטיות, כפי שנוהגת הסיפור של אותה התקופה להציג. הסיפור עצמו כתוב ב-לשון תיאורית המעמידה בצל מיליוני או-תיות עקרות שדור סופרי הפלמ"ח שפך ליק, בגיסיון הכולל של להפית חיים סיפוריים מלאכותיים באותה חווייה תר-בותית שחללה עם קום המדינה.

סיפרו של שאול ביבר היה תופס, בכל תרבות אחרת, מקום של כבוד על מדף הספרים הייצוגי, ופרופסורים לסיפורת היו מנתחים ומפענחים, ומעלים אותו על נס. אלא שבניגוד לרצון, נידחה ספר זה לפי-נות הנידחות של התרבות הישראלית, ולא נודע כי בא אל קירבן.

לועזית

מסווה אנושי

יו"י קושינסקי, סופר ממוצא פולני החי בארצות-הברית וכותב אנגלית, שספריו הציפור הצבועה ולחיות שם ראו אור בעיברית. פרסם הודעה ספר חדש את הכותרת פגישת-עיונות *** שגיבורו הוא הפתקן בינלאומי, ג'ורג' לבנטר, שהיה בעבר פליט מיוזר-אירופי וקורבן למישטר הנאצי והקומוניסטי. הוא מועסק בשירות האידיאה של עצמו, כאשר חיו מתנהלים בתנועה מתמדת בין האלפים השווייצרים לבוורליה-הילס בלוס-אנג'לס.

ג'ורג' לבנטר עבר, עוד בהיותו בן 15, דראמה אדיפית עם אמה, ואחר-כך השתתף באונס קבוצתי של בת טיפשי-עשרה במח-נהרנער של המיפלגה הקומוניסטית.

חיו מתנהלים משועה לשועה, ומחי-כרות להיכרות. ואכן, שמועה על אודות ועידה של "הברית למען האמריקאים ה-קטנים" מוליכה אותו למערב-התיכון ב-ארצות-הברית. מקום שבו הוא מגלה ש-אורחיה-הכנס אינם צופים, אלא גמדים וננסים.

סיפרו של קושינסקי הוא מארג צפוף של דימויים מלאי אלימות. שבעדה הוא

* אפוננו.
** כיום שער-הגיא.
Blind Date, by Jerzy Kosinski, ***
Houghton Mifflin, 236 pp.

מטפח את השקפת עולמו — המסתכמת בהנחה שבני-האדם מקשים אל אורתי חייהם בכך שהם מדמיינים לעצמם מטרות נשגבות. הספר כולו רצוף מיפגשים עיור-רים שנועדו בחלקם להפריך הנחה זו. והמתארים את פגישותיו של לבנטר עם גלריית הדמויות של העולם המערבי. במה-לכן של אותן פגישות עיוורת הוא פוגש באלמנה אמידה, המציעה לו לשאתה לי-אשה ומבהילה אותו בנסיונה לשכנעו שיש בכוח שניהם יחד למצוא אמן בעצמם.

פגישה עיוורת, שהוא ספר מלא אווירה קודרת ופסימיות, מציג גלריית פגישות

יו"י קושינסקי מארג צפוף

עיוורת הנערכות מתחת למסווה האנושי שקושינסקי עשה על עצמו ומנסה ללבן בכל ספריו, מבלי להגיע למסקנות חיוביות כלשהן על אודות האנושות וערכיה.

ספרים מומלצים

לישנסקי

● בימים אלה מוקרנת בטלוויזיה הר-ישראלית הסדרה עידן השפע שאותה מני-חה הכלכלן ג'ון גלברייט, המתאר את תולדות הכלכלה המודרנית. ספריו, שראו אור בעיברית, הם חברת השפע והמדינה התעשייתית החדשה בספיריט אופקים, עם עובד ● הספר יוסף לישנסקי איש ניל", שראה אור בימים אלה בהוצאת הדר, מביא כתבים, מיכתבים ודיברי זיכר-רונות על האיש שכימם אלה נפתח בארץ הוויכוח הציבורי למען זיכורו והערכת פני-ליו ● מכון שילוח לחקר המיוזר-התיכון ואפריקה והוצאת הספרים זמורה, בית-ן, מודן, הוציאו בשותפות את בין מלחמה להסדרים — הסיכונ הערבי-ישראלי לאי-חר 1973, מיקראה שבה כולטים מאמרי-הם של פרופסור שמעון שמיר, ח"כ יצחק נבון, אלוף (מיל.) אהרון יריב ואחרים, המציגים סידרת נתונים ומידע שאינם ידועים כלל לאזרחי ישראל, על אודות האפשרויות הפוליטיות וההערכות הצבאיות בקונפליקט המיוזר-תיכוני.

עדות

תמונת מצב

בשנתון סטטיסטי לישראל — 1977 שראה אור בימים אלה מתפרסמים מיספרים, הי-מציגים בין השאר תמונת-מצב מאלפת ודייקנית של התרבות לסוגיה השונים בי-ישראל:

בי-97 מוזיאונים בארץ ביקרו השנה 6,141,000 תושבים. 438 סרטים יובאו מי-ארצות שונות. מיספר המבקרים באור-

למות-הקולנוע היה 27,000,000. מתוכם 3,067,000 בסרטים ישראלים. על כל 100 תושבים באוכלוסייה ביקרו לפחות פעם אחת בחודש במוסדות אמנות 16.2 במו-זיאון, 3.8 בקונצרט סימפוני, 15.1 בתיאטר-רון, 9.6 במופע בידור קל, 50.7 אחוז מכלל האוכלוסייה קרא לפחות ספר אחד בחודש, 28.8 אחוז קרא שני ספרים ו-39.7 אחוז קרא שלושה ספרים או יותר. מיספר הספרים שראו אור היה 3,522. מתוכם 1,907 מהדורה ראשונה או מהודות ו-1,615 בהדפה חוזרת. ממוצע העותקים לספר: 3,500.

בחצר

מחלה ברנרית

אחרי השערוריות שנילוו אשתקד להע-נקת פרס ברנר, הוחלט באודות-הסופרים למנות ועדת-שופטים סולידית. הפור נפל על מצד-המתרגמים הירושלמים עדה צמח (אדולף) ואברהם חוס (קספר) בתקווה שהבחירה תתנהל על מי-מנחות. אלא שמציאותם של ציפורי-תרבות מס-תבר כי שערוריית-השנה לא תיפול מקוד-מתה. המשוררים שהציגו את מועמדותם לפרס ברנר 1977 הם חתן פרס-היצירה של ראש-המשלה, מאיר ויזלטיר, שהור-צאת ס/קדיאה שלחה שניים מספריו לתח-רות, המשורר אהרון אלמוג (הצדעה לישראל), המשוררת-הזוטרת גבריאלה אלישע, בעל ואשתו ששלחו את ספריהם לתחרות, יצרו תקדים בתולדות הפרסים הסיפוריים בישראל, שני בני-הוג, המת-חים על פרס-ברנר, הם אהרון מגד (הינץ ובנו והרוח הרעה) ורעייתו איה צדריה (בדרך הרוחאית). הוצאת אריה עם עובד שלחה לתחרות את סיפור של עמוס עוז (הר העצה הרעה), שהוא הספר היחיד ברשימת הספרים המועמדים המ-ייצג אותה ה"רוח הברנרית" שעליה מוענק הפרס, בהחאם לתקנון, אלא שמתוך דיו-רים מתברר, שהכרעת השופטים ועמדת להתעלם מנושא, "הרוח הברנרית" ובכוונת תם להעניק את הפרס לסופרת עמליה

עמליה כהנא-כרמון לובי סיפורת

כהנא-כרמון עבור סיפרה שדות מגנ-טיים. קירבתה היחיד של כהנא-כרמון לי-"רוח הברנרית" נוצרה השנה, אחרי שה-ביקורת לקחה קשות את סיפרה זה, והי-סופרת ביקרה ב"מחלה ברנרית". מתברר שכמה ממעריציה של כהנא-כרמון מנצלים עובדה זו, על-מנת להפעיל, "לובי סיפורי ת" למען הענקת הפרס למספרת. בחוגי סיפורת רחבים גוברת התמיהה על כוונה זו, ובעיקר לאור העובדה ששופטת הפרס, עדה צמח, שהיא בתו של הסופר המנוח שלמה צמח, עוסקת בימים אלה בחיבור ביוגרפיה מקיפה על י"ח ברנר, כך ש-אינה יכולה להתחמק בטיעון של אי-ידיעת משמעות אותה, "רוח ברנרית" ● המילונאים נתיבה בן-יהודה ודן בן-אמוץ השלימו בימים אלה את הכרך השני של מילון עולמי לעיברית מודרנית, ובו יותר מ-350 עמודים בטורים כפולים. המילון עומד לראות אור לקראת האביב ● הסופר-עיתונאי יורם קניוק, שהשה תקופה ארוכה בארצות-הברית, עומד לשוב בקרוב ארצה.